

Department of Education
An Roinn Oideachais



PÁDRAIC MAC PIARAIS

PATRICK PEARSE



Abbey Theatre

FRIDAY & SATURDAY
7 & 8 APRIL 1981

H PASSION PLAY

ST. ENDA'S COLLEGE,

ST. ITA'S COLLEGE.



Slides by:
Alto Production Studios Ltd,
Robert Emmet House,
Dundrum Road,
Milltown,
Dublin 14

© Rialtas na hÉireann 1981

PATRICK PEARSE

This text is intended merely as an aid to the effective use of the film-strip.

It provides a quota of factual information which the teacher may draw on for composing a personal commentary. However, ideally the teacher will not read off a formal commentary to the class but rather become familiar with each frame of the filmstrip, its context and significance, and then join with the pupils in a lively exploration and review of Pearse's career as the filmstrip unfolds. A chronology sufficiently detailed for school purposes is included in this text but it is assumed that teachers are already well familiar with Pearse and his period.

PÁDRAIC MAC PIARAIS

Níl sé i gceist leis an téacs seo ach go gcabhródh sé le húsáid éifeachtach an stiallscannáin. Tá méid áirthe eolais fhórasaigh ann a dtig leis an oide dul ina mhuinín agus tráchtairacht phearsanta á leagan amach aige. Níl sé i gceist ar chor ar bith, áfach, go léifeadh an múinteoir amach cuntas foirmiúil don rang ach go gcuirfeadh sé eolas ar gach fráma den stiallscannán — ó thaobh comhthéacs agus tábhachta de — agus ansin go ndéanfadh sé féin, i dteannta a chuid daltaí, taiscealadh agus athbhreithniú anamúil ar shaol an Phiarsaigh faoi mar atá sé ag dul tríd an stiallscannán. Tá croineolaíocht sách cuimsitheach do scoileanna ag dul leis an téacs seo ach glactar leis go bhfuil eolas go leor cheana féin ag oidí ar an bPíarsach agus ar stair na linne sin.

Fráma 1

SÉAMAS MAC PIARAIS AGUS A BHEAN MAIRÉAD 1886

I seascaidí na haoise seo caite a tháinig Séamas Mac Piarais go Baile Átha Cliath ó Bhermingham, Sasana, mar a raibh sé ina ábhar dealbhóra. Ba í an cheird chéanna a chleacht sé i mBaile Átha Cliath agus faoi dheireadh 's faoi dheoidh bhunaigh sé a ghnó snoíodóireachta cloiche féin ag 27 Sráid Mhór Bhrunsic (ar a dtugtar Sráid an Phiarsaigh sa lá atá inniu ann), áit ar chuir sé faoi freisin. Níor thaobhaigh sé creideamh ar bith ach fear éirimiúil ab ea é a bhain oideachas amach dó féin agus chuir sé caidéis sa chreideamh Caithliceach. Sa deireadh d'iompaigh sé ina Chaithliceach tar éis dó dianstaidéar a dhéanamh ar ghnóthaí eaglasta. Phós sé Emile Siobhán Nic An tSionnaigh agus saolaíodh beirt pháiste dóibh ach fuair Emile féin bás agus í fós ina hógbhean. Tamall ina dhiaidh sin phós Séamas Mairéad Ní Bhrádaigh, freastalaí óg siopa as Baile Átha Cliath, arbh as Co. na Mí dá muintir. Ceathrar páistí a saolaíodh dóibh sin; Mairéad a rugadh sa bhliain 1878, Pádraic a rugadh ar an 10ú Samhain sa bhliain 1879, Liam sa bhliain 1881 agus Máire Bríd sa bhliain 1883.

Ag soláthar altóirí do thíthe pobail Caitliceacha is mó a bhíodh Séamas um a dtaca seo agus tháinig an oiread sin ratha ar a chuid oibre go raibh sé d'acmhainn aige ar ball a chlann a aistriú amach go Ascaill an Droichid Nua, Dumhach Trá, ceantar faiseanta cónaithe. Is ansin, i ngairdín a thí a tógadh an grianghraf seo de Shéamas agus dá bhean Mairéad timpeall na bliana 1886.

Fráma 2

PÁDRAIC, LIAM AGUS A nDEIRFIÚRACHA, 1886

Tógadh an grianghraf seo ag an teach i nDumhach Trá timpeall na bliana 1886 tráth a raibh Pádraic (ar chúl i dteannta le Mairéad) seacht mbliana d'aois. Bhí an bheirt pháiste a saolaíodh do Shéamas agus dá chéad bhean, Emile fásta suas faoin am seo agus ba bheag teagmháil a bhí acu leis an dara clann. Bhí Mairéad, an ghirseach ba shine, ina cailín tiarnasach, de réir cosúlachta ach ba faoi cheannas Phádraic i gcoitinne a d'imrítí cluichí agus a d'eagraítfí na miondrámaí a scríobhadh an ceathrar páiste. Bhí an bheirt ab óige lánsásta a bheith faoi stiúir na beirte eile agus leanadh Liam i gcónaí treallús agus intlíocht a dhearthár mhóir.

Fráma 3

SCOIL NA mBRÁITHRE CRÍOSTAÍ, SRAITH AN IARTHAIR

Cuireadh Pádraic chuig scoil phríobháideach de chuid Bhean Uí Mhurchú go dtí go raibh sé aon bhliain déag d'aois agus d'imigh sé féin agus Liam ina dhiaidh sin chuig Scoil na mBráithre Críostaí i Sraith an Iarthair. Gidh nár ghabh ardintleacht amach 's amach le Pádraic ghnóthaigh sé roinnt duaiseanna sna scrúduithe poiblí. Thosaigh sé ag foghlaim Gaeilge mar ábhar rognach nuair a bhí sé ceithre bliana déag d'aois agus trí bliana ina dhiaidh sin bhain sé amach an dara háit in Éirinn i nGaeilge sna scrúduithe sinsearacha.

Múinteoir a chuaigh i bhfeidhm go mór air ab é an Br. Máinsill, cainteoir dúchais as Co. Chiarraí agus nuair a aistríodh an Bráthair sin chuig scoil eile bhí Pádraic ar dhuine de cheathrar dalta a roghnaíodh chun aitheasc maisithe a bhronnadh air. B'iad Liam Ó Duibhir, Seoirse Ó Coigligh agus Pádraigh Cúipéir an triúr gasúr eile. Mar seo a leanas a thosaigh an t-aitheasc: 'A Dhuine, Uasail, Is mian linne, buachaillí na Séú Scoile, a chur i bhfré duit le mórmheas gur olc linn uile thú a bheith ag imeacht uainn' . . .

